

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 120/2012-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť J. V. a E. V., obaja bytom R., zastúpených advokátkou JUDr. D. Š., B., pre namietané porušenie ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozsudkom Okresného súdu Rimavská Sobota č. k. 9 C/199/2007-57 z 2. februára 2009, postupom a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15 Co/311/2009-98 zo 16. decembra 2009 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 54/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. V. a E. V. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. februára 2012 doručená sťažnosť J. V. a E. V., obaja bytom R. (ďalej aj „sťažovatelia“), zastúpených advokátkou JUDr. D. Š., B., pre namietané porušenie ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom a rozsudkom

Okresného súdu Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) č. k. 9 C/199/2007-57 z 2. februára 2009, postupom a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 15 Co/311/2009-98 zo 16. decembra 2009 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 54/2011.

Zo sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vedenom okresným súdom pod sp. zn. 9 C/199/2007 vystupovali sťažovatelia v procesnom postavení navrhovateľov v 1. a 2. rade. Okresný súd rozsudkom č. k. 9 C/199/2007-57 z 2. februára 2009 návrh sťažovateľov zamietol. Z odôvodnenia toho rozsudku vyplýva, že okresný súd uznesením č. k. 9 C/199/2007-29 z 21. augusta 2008, ktoré bolo potvrdené uznesením krajského súdu sp. zn. 16 Co/259/2008 z 5. novembra 2008, zastavil konanie v časti o určenie neplatnosti kúpnopredajnej zmluvy (predmetom ktorej boli tieto nehnuteľnosti) z dôvodu právoplatne rozhodnutej veci (*rei iudicatae*); okresný súd rozsudkom č. k. 8 C/240/83-26 zo 4. júna 1984, ktorý bol potvrdený rozsudkom krajského súdu č. k. 18 Co/279/84-35 zo 6. septembra 1984, a rozsudkom č. k. 9 C/47/91-93 zo 17. marca 1993, ktorý bol potvrdený rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co/2867/1993-109 z 20. októbra 1993, zamietol návrh navrhovateľov na určenie neplatnosti kúpnopredajnej zmluvy. Keďže týmto rozhodnutím pominul stav neistoty navrhovateľov, nemajú na určení vlastníckeho práva naliehavý právny záujem a zároveň nimi navrhovaným výrokom rozsudku túto neistotu nemožno odstrániť. Z týchto dôvodov okresný návrh sťažovateľov na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zamietol.

Na základe odvolania navrhovateľov odôvodneného absolútnou neplatnosťou kúpnej zmluvy, na základe ktorej odporcovia nadobudli vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, krajský súd rozsudkom č. k. 15 Co/311/2009-98 zo 16. decembra 2009 rozsudok okresného súdu č. k. 9 C/199/2007-57 z 2. februára 2009 potvrdil. V odôvodnení toho rozsudku krajský súd okrem iného uviedol, že aj keď navrhovatelia dosiaľ žiadali o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy z rôznych dôvodov, ani v jednom prípade im nebolo vyhovené. Na danú zmluvu treba hľadieť ako na platnú a okresný súd správne rozhodol, keď nemohol vyhovieť návrhu na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, keďže toto

právo navrhovateľa žiadnym spôsobom nepreukázali, pričom logickým predpokladom možnosti vyhovenia takémuto návrhu je nesporne vyslovenie neplatnosti kúpnej zmluvy. Odvolací súd nezistil, že by táto zmluva bola absolútne neplatná, ako to navrhovateľa namietali.

Dovolanie sťažovateľov založené na odňatí možnosti konať pred súdom najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Cdo/54/2011 z 29. septembra 2011 odmietol z dôvodu, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodit' z ustanovenia § 238 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a vady konania v zmysle § 237 OSP zistené neboli.

Sťažovatelia v sťažnosti doručenej ústavnému súdu namietali, že uvedeným postupom a rozhodnutiami všeobecných súdov bol porušený zákon a ústava, pretože kúpna zmluva, vyslovenia neplatnosti ktorej sa domáhali, je absolútne neplatným právnym úkonom, na čo je súd povinný prihliadať z úradnej povinnosti. Keďže na to prihliadnuté nebolo, nemôžu sa s úspechom domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy.

Sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že postupom a rozsudkom okresného súdu č. k. 9 C/199/2007-57 z 2. februára 2009, postupom a rozsudkom krajského súdu č. k. 15 Co/311/2009-98 zo 16. decembra 2009 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 54/2011 bolo porušené ich základné právo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, aby napadnuté rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a aby im priznal finančné zadosťučinenie, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania. To znamená, že ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

1. Sťažovatelia namietali, že postupom a rozsudkom okresného súdu č. k. 9 C/199/2007-57 z 2. februára 2009, postupom a rozsudkom krajského súdu č. k. 15 Co/311/2009-98 zo 16. decembra 2009 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 54/2011 bolo porušené ich základné právo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru (ku ktorým patrí aj základné právo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy), ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprosesné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07, III. ÚS 218/07, III. ÚS 70/08, III. ÚS 465/2011). V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takýmto postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, avšak bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod právne normy.

Námietku porušenia niektorého z ústavnoprosesných princíпов vyplývajúcich z čl. 46 až čl. 48 ústavy sťažovatelia do petitu sťažnosti nezahrnuli.

Sťažovatelia svoju sťažnosť odôvodnili tým, že sa nemôžu s úspechom domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy, pretože všeobecné súdy neprihliadali z úradnej povinnosti na absolútnu neplatnosť právneho úkonu – kúpnej zmluvy.

Podľa názoru ústavného súdu argumentácia sťažovateľov je v danom prípade účelová a ich tvrdenie sleduje len dosiahnutie zmeny súdneho konania, ktoré pre nich skončilo nepriaznivým výsledkom.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej

súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

Článok 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 46 ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou (I. ÚS 22/03).

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré vychádza z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neznamená právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi; neúspech v súdnom konaní nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie tohto základného práva (II. ÚS 4/94, I. ÚS 40/95). Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 67/06, III. ÚS 302/09).

Ústavný súd konštatuje, že všeobecné súdy uplatnili svoju právomoc danú im Občianskym súdnym poriadkom a rozhodli ako o návrhu, tak aj o opravných prostriedkoch sťažovateľov – okresný súd návrh sťažovateľov zamietol, krajský súd rozsudok okresného súdu potvrdil a najvyšší súd dovolanie sťažovateľov odmietol. Postup, resp. rozhodnutia všeobecných súdov nemali za následok odoprenie prístupu sťažovateľom k súdnej ochrane. Ústavný súd preto dospel k záveru, že všeobecné súdy poskytli súdnu ochranu základnému právu sťažovateľov podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, aj keď nerozhodli v súlade s ich právnym názorom. Vzhľadom na petit sťažnosti, ktorým je ústavný súd viazaný, nebolo v danom prípade potrebné bližšie citovať odôvodnenia napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov (pozri s. 2 a 3 tohto uznesenia, pozn.).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd hodnotí námietku sťažovateľov ako zjavne neopodstatnenú, a keďže nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým postupom a rozhodnutiami všeobecných súdov a základným právom sťažovateľov zaručeným čl. 20 ods. 1 ústavy, porušenie ktorého namietali, sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

2. V medziach predbežného prerokovania ústavný súd konštatuje, že sťažnosť by odmietol aj v prípade, ak by sťažovatelia namietali porušenie niektorého z ústavnoprocených princípov vyplývajúcich z čl. 46 až čl. 48 ústavy.

2. 1 Preskúmaniu rozsudku okresného súdu vo vzťahu k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavným súdom bráni princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí požiadať o ochranu tohto práva ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, IV. ÚS 380/04, III. ÚS 5/05). Takýmto súdom bol vo vzťahu k okresnému súdu krajský súd, ktorý (na základe odvolania sťažovateľov) rozsudok okresného súdu potvrdil. Dôvodom odmietnutia sťažnosti je preto nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

2. 2 Ústavný súd konštatuje, že obsah napadnutého rozsudku krajského súdu už prima facie obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov vo väzbe na jeho výrok, nepopiera zmysel interpretovaných a aplikovaných právnych noriem, nie je v rozpore s platnou právnou úpravou, a teda nenesie znaky svojvoľnosti ani arbitrárnosti. Krajský súd nezistil, že by kúpna zmluva bola absolútne neplatným právnym úkonom, čo náležite odôvodnil. V takomto prípade ústavný súd nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov všeobecného súdu. Absencia priamej súvislosti medzi námietkou porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a napadnutým rozsudkom všeobecného súdu je dôvodom odmietnutia sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej.

2. 3 Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práv sťažovateľa (m. m. IV. ÚS 35/02, I. ÚS 145/2010, II. ÚS 324/2010).

3. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľov nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. marca 2012